Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

Directoraat-generaal Agro

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
Aan de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Auteur
[redacted]

Datum aangemaakt
05-11-2026

Kenmerk
DGA / 108931727

nota
TER BESLISSING

Kopie aan

Bijlage(n)
5

Parafenroute

[redacted]

Aanleiding
Uw ambtsvoorganger heeft in 2021 de Kamer geïnformeerd over het reduceren van de stikstofemissie in de veehouderij door het ruw eiwitgehalte in het veevoer te optimaliseren. In de melkveehouderij heeft dit geleid tot een sectorafspraak ondersteund door twee onderzoeken, welke recent zijn afgerond. In de varkens- en pluimveehouderij worden de mogelijkheden nog verkend omdat hier minder reductiepotentieel verwacht wordt.

Daarnaast is er recent een aantal onderzoeken gepubliceerd over het gebruik van reststromen in diervoeder en hoe dit kan bijdragen aan het vergroten van de weerbaarheid en duurzaamheid van de voedselketen.

Met deze Kamerbrief informeert u de Kamer over de laatste ontwikkelingen op het gebied van reststroomverwaarding en de bijdrage van diervoeder in het reduceren van stikstofemissie. Daarnaast laat u de Kamer weten wat uw toekomstige inzet op deze pijlers zal zijn.

Geadviseerd besluit
-U kunt de Kamerbrief ondertekenen.

Kernpunten
Algemeen
- De onderwerpen diervoeder en reststromen vallen onder de verantwoordelijkheid van de staatssecretaris van LVVN. Omdat de brief daarnaast ingaat op de potentie van laag-ruweiwitvoeding om de ammoniakemissie te reduceren, raakt deze ook aan het stikstofdossier. Om die reden wordt cle brief aan u beiden voorgelegd.

Ontvangen BPZ

- Met deze brief informeert u (SLVVN) de Kamer over de voortgang rond stikstofemissiereductie door verlaging van het ruw eiwitgehalte en het vergroten van duurzaamheid en weerbaarheid met behulp van reststromen.
- U deelt de uitkomsten van recent afgeronde onderzoeken en geeft aan welke vervolgstappen u op basis daarvan zet.

Publicatie van rapporten

Bij deze brief biedt u vijf (deel)rapporten van Wageningen Livestock Research (WLR) aan. De rapporten geven, vanuit verschillende invalshoeken, inzicht in de mogelijkheden om de stikstof- en klimaatprestaties van de veehouderij te verbeteren, onder meer door aanpassingen in voeding en voermanagement. Met de aanbieding van deze rapporten wordt tevens invulling gegeven aan de motie De Groot c.s. (Kamerstuk 30 252, nr. 159). Daarnaast wordt verwezen naar een aantal verdiepende deelrapporten.

Het betreft de volgende rapporten:

1. 'Naar 155 RE in het totale melkveerantsoen: Resultaten van praktijkpilot Koe en eiwit'
2. 'Impact verlagen ruw eiwit in melkveehouderij op stikstofdepositie'
3. 'Langdurig laag eiwit voeren'
4. 'Improvement of nitrogen efficiency in pigs via dietary and feeding interventions'
5. 'Klimaatwinsten kringlooplandbouw varkens- en pluimveehouderij'

Laag ruw eiwitvoeren

- Voor de melkveehouderij laten de onderzoeken zien dat een verlaging van het ruw eiwitgehalte binnen bepaalde grenzen kan bijdragen aan stikstofemissiereductie, zonder dat daarbij aanwijzingen zijn gevonden voor negatieve effecten op de diergezondheid.
- In het rapport 'Koe en Eiwit' wordt de mogelijke stikstofreductie door minder ruw eiwit voeren vergeleken met die van beëindigingsregelingen. Deze vergelijking kan politiek gevoelig zijn. In de brief is toegelicht waarom deze voorzichtig moet worden geïnterpreteerd, omdat beide maatregelen uitgaan van andere uitgangspunten. De resterende reductieruimte per bedrijf verschilt en alleen beëindigingsregelingen kunnen op dit moment juridisch en permanent worden geborgd.
- Daarom laat u in 2027 vervolgonderzoek uitvoeren naar de berekening van het effect op stikstofemissies op bedrijfsniveau en naar werkbare borgingsvarianten die in de praktijk worden getoetst. De eindrapportage volgt in 2028 en moet inzicht geven in de mogelijkheden om minder ruw eiwit voeren juridisch en beleidsmatig inzetbaar te maken. Daarbij wordt gekeken naar toepassing binnen onder meer doelsturing.
- De Kamerbrief is afgestemd met de betrokken directies binnen LVVN, zodat de inhoud en de aangekondigde beleidsinzet aansluiten bij de relevante dossiers, waaronder doelsturing en het stikstofdossier.

Reststromen

- Voor reststromen blijft u inzetten op het vergroten van de duurzaamheid en weerbaarheid van de voedselketen. Dit doet u door onderzoek en pilots te ondersteunen, ketensamenwerking te stimuleren voor hoogwaardigere benutting van reststromen en in te zetten op passende verruiming van Europese regelgeving. Daarbij blijven voedsel- en voederveitigheid en traceerbaarheid altijd betangrijke randvoorwaarden.
- Waar Europese regelgeving hoogwaardige benutting van reststromen belemmert, zet u zich in voor versoepeling, op voorwaarde dat wetenschappelijk is onderbouwd dat dit veilig kan.
- Met de brief geeft u tevens invulling aan de motie-Tjeerd de Groot c.s. over de potentiële klimaatwinst van kringlooplandbouw.